

Кнежевић Мирјана*
<https://orcid.org/0000-0001-6651-4803>

Ђурић Злата**
<https://orcid.org/0000-0003-1101-4822>

УДК: 347.725:004.738.5

Прегледни рад
DOI: 10.5937/ptp2601093K
Примљено: 9. септембар, 2025
Одобрено за објаву:
21. новембар, 2025
Странице: 94–108

СЕДНИЦА СКУПШТИНЕ АКЦИОНАРСКОГ ДРУШТВА – ИЗАЗОВИ ЕЛЕКТРОНСКИХ КОМУНИКАЦИЈА

АПСТРАКТ: Развојем електронских комуникација створили су се предуслови за дефинисање другачијих, по природи алтернативних правила, у односу на традиционална правила у акционарском праву, која се односе на сазивање и одржавање седница Скупштине. Уводе се нови начини позивања акционара на седницу Скупштине, затим давање електронског пуномоћја за гласање, као и учешће акционара у раду Скупштине електронским путем. У домаћем законодавству дефинисана правила усклађена су са решењима комунитарног права и дају адекватан одговор на потребе праксе и новонастале услове и достигнућа електронских комуникација у области сазивања и одржавања седнице Скупштине акционарског друштва. Циљ овог рада је да се кроз приказ законске регулативе анализирају нека питања у предметној области, као и да се укаже на позитивне ефекте примене електронских комуникација као што су ефикасност, нижи трошкови и једноставност у поступку сазивања и одржавања скупштинских седница. Примери из садашњег правног окружења показују присутност виртуелних скупштинских седница које наш Закон о привредним друштвима не познаје. Могући правци даљег развоја националног законодавства у предметној области јесу увођење виртуелних скупштинских седница,

*Редовни професор, Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет, Крагујевац, Србија, имејл: mknezevic@kg.ac.rs.

**Доцент, Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет, Крагујевац, Србија, имејл: zdjuric@kg.ac.rs.

 © 2026 by the authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

при чему физичке седнице морају остати правило, а виртуелне седнице изузеци које друштво може да користи.

Кључне речи: седница Скупштине акционарског друштва, електронске комуникације.

1. Увод

Скупштина акционарског друштва је орган управљања који омогућава акционарима да се информишу о раду управе друштва, да узму активно учешће у расправи о важним питањима и као најважније да остварују своје право гласа. Седница Скупштине акционарског друштва најважнији је облик повезивања акционара и друштва, чији интензитет утицаја зависи од врсте акција које поседује акционар. Приликом уписа акција, акционари се опредељују у којој мери ће утицати на управљање друштвом (нпр. акционари који упишу преференцијалне акције одричу се права гласа по већини питања, за разлику од акционара који упише акције са правом гласа). Вршење права гласа није обавеза акционара, тако да само поседовање акције која даје право гласа не значи и да ће акционар гласати на седници Скупштине акционарског друштва. Пракса нам показује да знатан број акционара не врши своје право гласа и не присуствује седницама Скупштине акционарског друштва.

Вршење права гласа акционара на седници Скупштине акционарског друштва опредељен је бројним факторима. У односу друштва и акционара код вршења права гласа који је креиран врстом уписаних акција, често се дешава да акционар по сопственој процени одустане од учешћа у раду седнице, било услед недостатка времена, финансијских средстава потребних за савладавање просторне удаљености седишта друштва где се по правилу одржавају седнице Скупштине, недовољне заинтересованости за анализирање тачака дневног реда, припреме за гласање по истим, формирањем мишљења да ће његов глас имати мали утицај на ток и исход седнице (Вишекруна, 2015, стр. 503). Такве околности поспешује појава јасног раздвајања управљачких од економских права акционара, која даље имплицира дефинисање питања улоге акционара у корпоративном управљању, односно њихове улоге у контроли управе самог акционарског друштва.

У правној теорији се истиче да су идентичне мере којима се олакшава вршење права акционара и мере за подстицања активизма акционара. Активизам акционара се односи на вршење права акционара

којим акционари врше контролу управе друштва, односно којима утичу на управљање друштвом (Лепотић, 2018, стр. 106).

Право гласа је најважније управљачко право акционара, а мере које доприносе лакшем вршењу права гласа дефинисане су од стране домаћег законодавца. Наиме, дата је могућност превазилажења просторне удаљености акционара, његовог физичког одсуства са седнице Скупштине акционарског друштва, уз помоћ електронских комуникација. Поред давања могућности гласања у одсуству акционара, односно акционара који физички не присуствују седници Скупштине акционарског друштва, електронске комуникације омогућавају и доприносе олакшаном раду Скупштине акционара у смислу омогућавања учешћа таквом акционару у расправи на Скупштини, затим кроз претходно информисање акционара који су одређени за остваривање својих управљачких права на седници Скупштине, као и замену традиционалне седнице електронском седницом Скупштине акционарског друштва (тзв. виртуелне скупштинске седнице које наше право не познаје), електронском комуникацијом акционара међусобно и са управом акционарског друштва.

Једно од најважнијих решења у примени електронских комуникација у домаћем праву акционарских друштава дефинисано је кроз могућност електронског позивања акционара на седницу Скупштине акционарског друштва, учешће у раду Скупштине електронским путем, давање електронског пуномоћја за гласање. Свака од датих могућности носи бројне предности, али и недостатке који су у раду препознати као неки од изазова електронских комуникација у односу на традиционална правила којима се уређују питања сазивања и гласања на седници Скупштине акционарског друштва. Домаћи законодавац не дозвољава виртуелне скупштинске седнице, али законско уређење и дозвољеност виртуелне скупштинске седнице постали су новина у упоредном праву. Овај облик скупштинских седница нарочито се одржавао за време пандемије вируса ковид 19, што је имало велик практичан значај у смислу одржавања социјалне дистанце. У правној теорији поједини аутори анализирају исправност оваквог решења и дају препоруке за домаће уређење предметне области и увођење виртуелних скупштинских седница (Радовић, 2024, стр. 371).

2. Електронско позивање акционара на седницу Скупштине акционарског друштва

У нашем праву у односу на решења из упоредног права не постоје разлике у утврђивању начина позивања акционара на седницу Скупштине акционарског друштва (Маричић, 2018, стр. 312). Опште је правило да постојање акција на доносиоца захтева јавни позив, док се акционари са акцијама на име позивају индивидуалним, појединачним позивом према евиденцији акционара. У нашем праву егзистирају два начина позивања акционара на седницу Скупштине акционарског друштва: јавни позив и индивидуални позив према списку акционара, независно од непостојања акција на доносиоца (Арсић, 2013, стр. 93).

Примена модерних електронских комуникација довела је до промене начина позивања акционара на седницу Скупштине, као и начина информисања акционара о тачкама дневног реда.

Домаћи законодавац је дефинисао посебна правила која се примењују на позивање акционара на седницу Скупштине и правила која се примењују на информисање акционара о тачкама дневног реда односно на достављање информација о тачкама дневног реда Скупштине акционара уз примену електронских комуникација.

Закон о привредним друштвима је прецизно дефинисао начине позивања акционара на седницу Скупштине (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 335, ст. 3–5).

Позив за седницу може бити објављен на интернет страници акционарског друштва. Ово је уобичајен начин позивања акционара на седницу Скупштине и, посматрано из угла друштва, представља најбржи и најједноставнији начин позивања акционара.

Позив за седницу упућује се лицима која су акционари друштва индивидуално на адресе акционара из јединствене евиденције акционара. Достављање се врши слањем препоручене поштом на ту адресу. Ако је акционар дао писмену сагласност за такав начин слања, достављање се може извршити електронском поштом. У пракси се електронском поштом доставља позив акционарима за седницу Скупштине у случају акционарског друштва са мањим бројем акционара.

Закон о привредним друштвима прописује за сва акционарска друштва, осим једночланих нејавних, још два обавезна начина објављивања позива за седницу: објављивање на интернет страници Агенције за привредне регистре и на интернет страници Централног регистра.

За јавно акционарско друштво Закон о привредним друштвима прописује да позив за седницу Скупштине објављује увек на својој интернет страници и на интернет страници регулисаног тржишта, односно мултилатералне трговачке платформе где су укључене његове акције у трговање.

Позив акционарима за седницу Скупштине садржи нарочито дан слања позива; време и место одржавања седнице; предлог дневног реда седнице, са јасном назнаком о којим тачкама дневног реда се предлаже да скупштина донесе одлуку и навођењем класе и укупног броја акција која о тој одлуци гласа и већини која је потребна за доношење те одлуке; обавештење о начинима на који се могу преузети материјали за седницу; поуку о правима акционара у вези са учешћем у раду Скупштине и јасно и прецизно обавештење о правилима за њихово остваривање, која правила морају бити у складу са законом, статутом и пословником Скупштине; формулар за давање пуномоћја, ако је друштво прописало обавезну употребу тог формулара; обавештење о дану акционара и објашњење да само акционари који су акционари друштва на тај дан имају право на учешће у раду Скупштине; обавештење о одлукама које представљају располагање имовином велике вредности.

Закон о привредним друштвима дефинише правила о достављању информација акционарима о свим тачкама дневног реда. Разликују се два начина стављања релевантних информација на располагање акционарима: у седишту друштва или на интернет страници друштва, тако да их акционари могу преузети у целости (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 335, ст. 12). Објављивање материјала за седницу Скупштине на интернет страници друштва представља једноставнији и бржи начин у односу на преузимање у седишту друштва. Статутом могу да се предвиде и додатни начини за стављање на располагање материјала за седницу акционарима друштва.

Законодавац је дефинисаним и напред изложеним правилима одговорио на захтеве праксе и развоја модерних електронских технологија. Модерне електронске технологије и законска решења у њиховој служби (објављивање позива на интернет страници друштва, објављивање материјала на интернет адреси друштва, слање позива на имејл-адресе акционара), уводе се као алтернатива традиционалним решењима (достављање позива препорученом поштом на адресу акционара, стављањем материјала за седницу Скупштине на располагање акционарима у седишту друштва) (Радовић, 2024, стр. 372).

3. Електронско пуномоћје за гласање

Један од елемента права гласа акционара јесте право на гласање путем пуномоћника. Одредбама Закона о привредним друштвима уређује се појам, форма и садржина пуномоћја. Законом се прописују услови у вези са личности пуномоћника. Законске одредбе су дефинисане тако да треба да поспеше учешће акционара у раду Скупштине.

Закон о привредним друштвима прописује право акционара да путем пуномоћја овласти одређено лице да у његово име учествује у раду Скупштине, укључујући и право да у његово име гласа (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 344, ст. 1). Пуномоћје за гласање садржи овлашћење дато за учешће у раду Скупштине друштва и овлашћење за вршење гласачких права. Пуномоћник има иста права у погледу учешћа у раду седнице Скупштине као и акционар који га је овластио. Давањем пуномоћја за гласање, пуномоћнику са даје овлашћење да учествује у расправи о тачкама дневног реда, постављању питања, изношењу предлога и узимања речи на седници Скупштине (Радомировић & Кајевић, 2022, стр. 804).

Пуномоћник на основу пуномоћја за гласање може бити свако пословно способно лице. Друштво не може да пропише посебне услове које мора да испуњава пуномоћник у погледу личних својстава, као ни ограничити број пуномоћника (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 344, ст. 3).

Закон о привредним друштвима прописује да пуномоћник акционара не може бити лице које је: контролни акционар друштва или је лице које је под контролом контролног акционара; или директор или члан надзорног одбора друштва, или лице које има то својство у другом друштву које је контролни акционар друштва или у друштву које је под контролом контролног акционара; или запослени у друштву или лице које има то својство у другом друштву које је контролни акционар друштва или у друштву које је под контролом контролног акционара; или лице које се према Закону о привредним друштвима сматра повезаним лицем са физичким лицима која имају наведена својства; ревизор друштва или запослени у лицу које обавља ревизију друштва, или лице које има то својство у другом друштву које је контролни акционар друштва или у друштву које је под контролом контролног акционара (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 345, ст. 2).

У праву акционарских друштава традиционално је правило да се за пуномоћје захтева писмена форма. Пуномоћје за гласање на седници

Скупштине акционарског друштва мора бити дато у писменој форми, ако га даје правно лице. Пуномоћје за гласање мора бити дато у форми јавно оверене исправе ако га даје физичко лице, осим ако прописана форма није искључена статутом друштва.

Модерне електронске технологије доносе могућност давања пуномоћја електронским путем.

Закон о привредним друштвима из 2004. године први је увео могућност давања пуномоћја електронским путем (Закон о привредним друштвима, 2004, чл. 287, ст. 2 и 10).

Важећи Закон о привредним друштвима прописује да је јавно акционарско друштво дужно да обезбеди давање пуномоћја за гласање електронским путем, које мора да садржи квалификован електронски потпис у складу са законом који уређује електронски потпис (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 344, ст. 8–9). Са друге стране, нејавно акционарско друштво нема дужност, већ могућност давања пуномоћја за гласање електронским путем под условом да је друштво омогућило такав начин давања пуномоћја.

Статутом јавног акционарског друштва мора се предвидети најмање један начин на који акционар или пуномоћник може обавестити друштво о датом пуномоћју за гласање електронским путем. Измене и опозив пуномоћја за гласање врше се сходном применом одредаба о давању пуномоћја, што значи да се пуномоћје за гласање може опозвати и електронским путем.

Према Директиви о вршењу права акционара, државе чланице су дужне да омогуће акционарима давање и опозив пуномоћја електронским путем, а друштва су у обавези да обезбеде својим акционарима један ефикасан начин обавештавања друштва о датом или опозваном пуномоћју електронским путем. У праву Европске уније установљен је један основни формални услов за давање и опозив пуномоћја, а то је да обавештење акционарског друштва о давању и опозиву пуномоћја буде у писменој форми (Директива 2007/36/ЕЗ, чл. 11). Државе чланице могу уводити и друге формалне услове, али само у циљу утврђивања идентитета акционара и пуномоћника, или како би се осигурала могућност провере садржаја упутстава за гласање. Давање електронског пуномоћја носи бројне изазове који се везују за област електронске трговине и питање идентификације и обавештавања друштва о идентитету акционара и пуномоћника.

4. Учешће у раду Скупштине електронским путем

Развојем електронских технологија пружа се могућност учешћа акционара у раду Скупштине електронским путем. Као одговор на потребе праксе и новонастале услове пословања у савременом окружењу, развија се адекватна регулатива у националном и упоредном праву.

Директива о вршењу права акционара обавезала је државе чланице да дозволе акционарским друштвима да понуде својим акционарима могућност учествовања у раду Скупштине коришћењем електронских система комуникације. Право акционара да учествују у раду Скупштине електронским путем у националним законодавствима може да буде уређено као императивно или као диспозитивно законско правило. Осим тога, и као могућност за акционарска друштва где акционари немају право учешћа у раду Скупштине електронским путем по самом закону, али им акционарско друштво може дати право учешћа у раду Скупштине електронским путем. Овакво решење је прихваћено у домаћем праву, где се право учешћа у раду Скупштине електронским путем посматра као право акционарског друштва, а не акционара (Радовић, 2024, стр. 376). Домаћа законска регулатива по питању учешћа у раду Скупштине електронским путем (Закон о привредним друштвима, 2011, чл. 341) настала је под утицајем Директиве о правима акционара (Директива 2007/36/ЕЗ, чл. 8).

Директива о правима акционара регулише питање учешћа у раду Скупштине електронским путем, предвиђајући одређене моделитете учешћа акционара. Први модалитет је пренос седнице у стварном времену – аудио-визуелни, једносмерни пренос седнице, где се учешће акционара своди само на праћење преноса седнице без могућности активног учешћа у раду Скупштине. Код овог моделитета акционар не може да гласа. Такав акционар се не урачунава у кворум и већину за гласање.

Други модалитет у Директиви о правима акционара, означен као двосмерна комуникација у стварном времену, даје акционарима могућност обраћања скупштини са удаљеног места, различитог од места одржавања седнице који је физички присутан на седници. Такав акционар путем онлајн везе узима активно учешће у раду седнице, остварује и своје право да гласа.

Трећи модалитет електронског учешћа у раду седнице, означен као механизам гласања, односи се на право акционара да гласа електронским путем, без потребе да именује пуномоћника који физички присуствује

седници. Друштво које дозволи гласање електронским путем треба да одреди када се ово право врши: пре седнице, током седнице или и пре и током седнице. Акционари који су гласали електронским путем, сматрају се лично присутним на седници. Њихови гласови се урачунавају у кворум и већину за одлучивање.

Домаћа законска регулатива учешћа у раду Скупштине електронским путем такође је писана под очигледним утицајем Директиве о правима акционара.

У домаћем праву дозвољене су: а) седнице које се одржавају на више локација у исто време (мултилокалне седнице, теле-седнице), при чему су локације повезане видео-линком, тако да акционари на једној од локација посредством екрана могу да прате шта се догађа на другој локацији, и б) онлајн седнице, које представљају физичке седнице уз могућност да се право гласа остварује директно или индиректно преко интернета.

На основу увида у јавно доступне податке о осигуравајућим друштвима у већинском домаћем власништву на тржишту осигурања Републике Србије, Скупштине акционара се сазивају електронским путем, али се одржавају у просторијама осигураваача, без преседана, и у време ванредног стања изазваног пандемијом ковид 19. Како на домаћем тржишту осигурања доминирају осигуравајућа друштва са већинским иностраним власништвом, неопходна је већа присутност домаћих осигураваача. Док до ње не дође, присутним акционарима треба омогућити већи утицај њихове експертизе, проистекле из праксе рада у различитим привредним и економским друштвима, на одлуке менаџмента. Присуство њихових пуномоћника седницама Скупштине акционара свакако је целисходно, али би њихово директно учешће на електронским седницама довело до конструктивнијег дијалога и комуникације што би допринело транспарентности и ефикасности у доношењу заједничких одлука. Уз смањење трошкова, овај вид дигитализације осигуравајућих друштава, кроз хибридне видове физичког и електронског присуства акционара седницама Скупштине, интерним актима се може регулисати начин одржавања седница и очување високог нивоа безбедности и поверљивости.

Ради организовања адекватнијег корпоративног управљања у друштвима за осигурање (Јевремовић, 2025, стр. 277), а у сагласности са међународним принципима корпоративног управљања и основним принципима супервизије осигурања, Народна банка Србије донела је Смерницу бр. 2 о корпоративном управљању у друштвима за осигурање (Народна банка Србије, 2007). Смерница не инсистира на физичком

присуству акционара, чиме се отвара могућност укључивања акционара у рад скупштине осигуравајућих друштава и електронским путем.

5. Виртуелне седнице Скупштине акционарског друштва

У доба развоја електронских комуникација долази до интензивног развоја посебних електронских платформи које служе и за одржавање виртуелних седница Скупштине акционарског друштва. Виртуелне седнице се одржавају искључиво онлајн методом учешћа, без физичког присуства акционара. Она пружа могућност акционарима да се прикључе на састанак без обзира на место на којем се налазе (Von der Crone, 2003, стр. 156).

Виртуелне седнице, које се називају и седнице које се одржавају уз искључиво удаљено присуство акционара, разликују се од тзв. хибридних седница које се одржавају на одређеној физичкој локацији. Код хибридних седница акционари имају могућност да уместо физичког доласка на седницу учествују у раду седнице електронским путем.

Виртуелне седнице Скупштине акционара представљају модел комуникације између друштва и акционара који карактерише ефикасност, финансијска исплативост за акционарско друштво у поређењу са физичким седницама акционара, већи квалитет учешћа акционара. Виртуелне седнице Скупштине акционара појављују се као резултат развоја савремених електронских комуникација и њиховог укључивања у правно регулисање предметног питања. Као одговор на изазове електронских комуникација, виртуелне седнице Скупштине акционара доприносе пре свега повећању присуства акционара на седницама. Путем њих се превазилази негативни утицај удаљености места акционара од места одржавања седнице што је често разлог пасивности акционара.

У правној теорији као недостаци виртуелних седница издвајају се отежана комуникација у смислу смањења интеракције између акционара и управе јер нема непосредног дијалога, чиме се утиче на квалитет рада и одлучивања на седници. Затим, увођење виртуелне седнице и креирање електронске платформе захтева велике иницијалне трошкове за друштво иако само одржавање не захтева трошкове, као и обавезност електронског учешћа акционара на виртуелним седницама друштва.

Издвојене предности виртуелних седница нису утицале да се занемаре вредности које карактерише традиционалну физичку седницу Скупштине акционара, које се показују у директној и непосредној комуникацији акционара и управе.

У упоредном компанијском праву, до последње економске кризе изазване пандемијом ковид 19, већина земаља је традиционално захтевала одржавање физичких седница Скупштине акционара, а ретке су биле оне чија су законодавства уређивала и дозвољавала виртуелне седнице (Радовић, 2024, стр. 383). У стручној литератури, наводи се пример Данске у Европи, и државе Делавер у САД, која је 2000. године прва увела могућност одржавања виртуелних седница, док данас већина држава САД дозвољава виртуелне и/или хибридне седнице (Chia & Lee, 2021).

У литератури се дефинише састанак као „окупљање лица у присуству других. Другим речима, састанак захтева физичко присуство свих учесника, што је окупљање лицем у лице“ (Samat & Ali, 2015, стр. 763). Због таквих карактеристика, физичке седнице су у време пандемије ковид 19 биле углавном онемогућене. Услед насталих околности доносе се другачија правила која су неке државе примењивале само за време трајања пандемије (Zetzsche, Anker-Sørensen, Consiglio & Yeboah-Smith, 2020, стр. 16–22), док су друге наставиле са применом истих и након престанка пандемије. Реформе у компанијском праву су текле у правцу примене дигитализације, због немогућности традиционалног одржавања састанка лично.

У државама чланицама Европске уније касније под утицајем Директиве о правима акционара јавна акционарска друштва имају право да омогуће својим акционарима учешће на седници електронским путем, тј. дозвољене су биле и електронске и физичке седнице. Тако је Немачка у своје законодавство прво увела хибридне седнице Скупштине акционара иако су традиционално постојале само физичке седнице, а виртуелне седнице дефинитивно изменама Закона о акцијама из 2022 (Gesetz zur Einführung virtueller Hauptversammlungen von Aktiengesellschaften und Änderung genossenschafts- sowie insolvenz- und restrukturierungsrechtlicher Vorschriften, 2022).

Закон о привредним друштвима дозвољава само физичке и хибридне седнице Скупштине акционарског друштва.

Поучени искуством других земаља и присуством виртуелних седница Скупштине акционарских друштава у законодавним решењима из упоредног права, мишљења смо да је пожељно регулисање виртуелних седница и у домаћем праву. Код увођења виртуелних седница, основна поставка је да физичке седнице морају остати правило, а хибридне и виртуелне седнице изузеци које друштво може да користи (Радовић, 2024, стр. 390).

6. Закључак

Са модерним електронским комуникацијама код традиционалних правила о физичком присуству на седницама Скупштине долази до њихове либерализације кроз пружања могућности гласања у одсуству путем гласања преко пуномоћника, гласања писаним путем и гласања електронским путем. У корпоративно право се прво уводи гласање преко пуномоћника, а са новим електронским технологијама регулише се и електронско пуномоћје за гласање, сазивање седнице Скупштине акционарског друштва електронским путем, док се учешће у раду Скупштине електронским путем још увек издваја као нов модалитет који се развија као еквивалент електронским технологијама. Изазови електронских комуникација за седницу Скупштине акционарског друштва јесу бројни. Мишљења смо да ће пракса и убудуће захтевати даље адекватно праћење и уређења новонасталих питања и усклађивања традиционалних и модерних решења као одговора на захтеве нових електронских комуникација. Могући технички проблеми у онлајн комуникацији као нов основ за побијање скупштинских одлука стварају могућност да ово питање буде предмет новог истраживања и правног уређења. Вредности традиционалних физичких седница Скупштине акционарског друштва и у савременом окружењу модерних електронских комуникација без сумње опстају, тако да при увођењу виртуелних седница физичке седнице морају остати правило, а виртуелне седнице изузеци које друштво може да користи.

Сукоб интереса

Аутори изјављују да немају сукоб интереса.

Доприноси аутора

Концептуализација, М. К. и З. Ђ.; методологија, М. К.; ресурси, М. К. и З. Ђ.; формална анализа, М. К. и З. Ђ.; писање – припрема оригиналног нацрта, М. К. и З. Ђ.; писање – рецензија и уређивање, М. К. Сви аутори су прочитали и сложили се са објављеном верзијом рукописа.

Финансирање

Ово истраживање није остварило никакво додатно финансирање.

Изјава о доступности података

Оригинални доприноси представљени у раду укључени су у сам рукопис/додатни материјал, а додатна питања могу се упутити одговарајућем аутору/ауторима.

Информисани пристанак свих учесника у истраживању/одобрење надлежног одбора

Није применљиво.

Knežević Mirjana

University of Kragujevac, Faculty of Economics, Kragujevac, Serbia

Đurić Zlata

University of Kragujevac, Faculty of Economics, Kragujevac, Serbia

**MEETING OF THE SHAREHOLDERS’
ASSEMBLY OF A JOINT-STOCK
COMPANY – CHALLENGES OF
ELECTRONIC COMMUNICATIONS**

ABSTRACT: The development of electronic communications has created the preconditions for defining different, inherently alternative rules compared to the traditional rules of joint stock company law governing the convening and holding of shareholders’ assemblies. New methods of notifying shareholders of the shareholders’ assembly are being introduced, including the granting of electronic proxies for voting, as well as the participation of shareholders in the work of the shareholders’ assembly by electronic means. The rules defined in domestic legislation are harmonized with EU law and provide an adequate response to the needs of practice and to the new conditions and advancements in electronic communications in the field of convening and holding shareholders’ assemblies of joint stock companies. The aim of this paper is to analyze certain issues in this area through an overview of the legislative framework and to highlight the positive effects of the application of electronic communications, such as efficiency, lower costs, and simplicity in the procedure for convening and

holding assembly meetings. Examples from the current legal environment indicate the existence of virtual assembly meetings, which are not recognized by the Serbian Law on Business Companies. Possible directions for the further development of national legislation in this area include the introduction of virtual assembly meetings, while physical meetings should remain the rule and virtual meetings the exception that companies may use.

Keywords: *shareholders' assembly of a joint-stock company, electronic communications.*

Литература

1. Арсић, З. (2013). Сазивања Скупштине акционарског друштва према Закону о привредним друштвима из 2011. год. *Зборник радова Правног факултета, Нови Сад*, 47(2), стр. 93–106. DOI: 10.5937/zrpfns47-4356
2. Directive 2007/36/EC of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the exercise of certain rights of shareholders in listed companies, *OJ L* 184, 14. 7. 2007
3. Chia, K., D., & Lee, S., A. (2021). *Report on Practices for Virtual Shareholder Meetings, for Virtual Shareholder Meetings*. Harvard Law School Program on Corporate Governance. Приступљено 14. новембра 2025. <https://corpgov.law.harvard.edu/2021/01/11/report-on-practices-for-virtual-shareholder-meetings/>
4. Gesetz zur Einführung virtueller Hauptversammlungen von Aktiengesellschaften und Änderung genossenschafts- sowie insolvenz- und restrukturierungsrechtlicher Vorschriften, *virHVEG* 27. 7. 2022. Приступљено 18. 11. 2025. <https://www.buzer.de/gesetz/15423/index.htm>
5. Јевремовић, П. Т. (2025). Корпоративно управљање у друштвима за осигурање. *Токови осигурања*, 41(2), стр. 273–336. Приступљено 20. новембра 2025. <https://tokoviosiguranja.edu.rs/publications/korporativno-upravljanje-u-drustvima-za-osiguranje/>
6. Лепотић, Ј. (2008). Активизам акционара. *Право и привреда*, 10(12), стр. 105–123. Приступљено 20. новембра 2025. <https://pravoiprivreda.rs/arhiva/pravo-i-privreda-2018-vol-56-10-12/>
7. Маричић, Г. (2018). Сазивање седнице Скупштине акционарског друштва. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, 57(78), стр. 309–321. Приступљено 12. новембра 2025. <https://doi.org/10.5937/zrpfni1878309M>

8. Народна банка Србије (2007). *Смерница бр. 2 о корпоративном управљању у друштвима за осигурање*. Приступљено 14. новембра 2025. chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents/propisi/propisi-osig/smernica_2_korp_upravljanje.pdf
9. Радомировић, И., & Кајевић, А. (2022). Пуномоћје за гласање на скупштини јавног акционарског друштва – општи поглед и могућност злоупотребе. *Право и привреда*, 60(4), стр. 802–822. DOI: 10.55836/PiP_22410A
10. Радовић, В. Г. (2024). Виртуелне скупштинске седнице. *Зборник радова Правног факултета, Нови Сад*, 58(2), стр. 371–393. Приступљено 12. новембра 2025. <https://doi.org/10.5937/zrpfns58-52115>
11. Samat, N. H. A. & Ali, H. M., (2015). A Legal Perspective of Shareholders' Meeting in the Globalised and Interconnected Business Environment. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 172, pp. 762–769. Приступљено 16. новембра 2025. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.430>
12. Вишекруна, А. (2015). Превазилажење просторних препрека у компанијском праву: пример Скупштине акционарског друштва. У: Миленковић, П., Стојшин, С., & Пајванчић-Цизељ, А. (уред.), *Друштво и простор. Урбани и рурални простор економски, правни и организациони простор*. (стр. 499–512). Београд: Српско социолошко друштво : Институт за упоредно право; Нови Сад: Филозофски факултет. Приступљено 10. јула 2025. <http://ricl.iur.rs/32/>
13. Von der Crone, H. C. (2003). Die Internet-Generalversammlung. In Von der Crone, H. C. Weber, R. H. Zäch, R., & Zobl, D. (eds.). *Neuere Tendenzen im Gesellschaftsrecht: Festschrift für Peter Forstmoser zum 60. Geburtstag*. pp. 155–167. Приступљено 16. новембра 2025. <https://www.zora.uzh.ch/server/api/core/bitstreams/2232bb6a-0f9f-4304-82c3-3260157e2cf6/content?trackerId=dfca09c143c7ceb6>
14. Закон о привредним друштвима. *Службени гласник РС*, бр. 125/04
15. Закон о привредним друштвима. *Службени гласник РС*, бр. 36/11, 99/11, 83/14, 5/15, 44/18, 95/18, 91/19 и 109/21
16. Zetzsche, D.A., Anker-Sørensen, L., Consiglio, R., & Yeboah-Smith, M. (2020). *The COVID-19-Crisis and Company Law: Towards Virtual Shareholder Meetings*. University of Luxembourg, Faculty of Law, Economics & Finance. WPS 2020-007. Приступљено 20. новембра 2025. <https://ssrn.com/abstract=3576707>